

Minister van Justitie
D.t.v. mr. drs. Th.J. van Laar
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Afdeling Ontwikkeling

bezoekadres
Juliana van Stolberglaan 4
2595 CL 's-Gravenhage

correspondentieadres
Postbus 90614
2509 LP 's-Gravenhage

t 070 – 361 9723
f 070 – 361 9746

datum 7 juni 2004
contactpersoon R.C. Hartendorp
doorkiesnummer 070 – 361 9788
e-mail R.Hartendorp@rvdr.drp.minjus.nl
ons kenmerk UIT 3976 / ONTW RH
uw kenmerk 5267871/804
onderwerp Afschaffing verplicht procuraat – advies

Geachte heer Donner,

Bij brief van 30 januari 2004 met kenmerk 5267871/804 verzocht u de Raad voor de rechtspraak (de “Raad”) advies uit te brengen inzake de voorgenomen afschaffing van het verplichte procuraat. In het voorstel heeft u aangekondigd voornemens te zijn het verplichte procuraat met ingang van 1 juli 2006 af te schaffen. U geeft daarbij aan dat een landelijk advocatenregistratie daarvoor een voorwaarde is en dat de afschaffing van het procuraat in beginsel geen invloed op de verplichte procesvertegenwoordiging en het systeem van rolwaarnemingen heeft.

Gehoord de gerechten, adviseert de Raad als volgt.

Algemeen

De Raad ziet voor de rechtspraak geen dwingende redenen voor de afschaffing van het huidige stelsel waarin procureurs, al dan niet vertegenwoordigd door een rolwaarnemer, de indiening van processtukken verzorgen. Procureurs nemen de griffies veel voorbereidende en administratieve procesverrichtingen uit handen. De afschaffing van het verplichte procuraat zal daarom naar de inschatting van de Raad de nodige gevolgen hebben zoals een toename van de werklast bij de griffies, een navenante stijging van kosten en de noodzaak tot een aanpassing van de ICT systemen. Eén en ander gaat ten koste van andere inspanningen binnen de rechtspraak. De kosten die voortvloeien uit de afschaffing zullen op basis van daarover gemaakte afspraken dienen te worden gecompenseerd.

Omdat de afschaffing van het procuraat zonder flankerende maatregelen een grote inspanning van de rechtspraak vraagt maar de rechtspraak geen voordelen biedt, wil de rechtspraak in de gelegenheid worden gesteld aanvullende maatregelen te treffen om de werklaststijging en de extra kosten voor de rechtspraak die voortvloeien uit de afschaffing van het procuraat te kunnen opvangen. Het betreft hier: (i) de oprichting van een landelijke advocatenregistratie; (ii) de invoering van een eenvoudiger griffierechtenstelsel; (iii) de wettelijke verankering van het roljournaal op internet; en (iv) de invoering van elektronisch berichtenverkeer tussen de advocatuur en de rechtspraak. Deze maatregelen worden hieronder uitgewerkt.

datum 7 juni 2004
kenmerk UIT 3976 / ONTW RCH
pagina 2 van 5

Landelijk advocatenregistratie

Een landelijke advocatenregistratie is zoals u zelf ook al aangeeft noodzakelijk voor de afschaffing van het procuraat. De Raad is momenteel met de Nederlandse Orde van Advocaten en de Raden voor de rechtsbijstand in gesprek over de ontwikkeling van een basis advocaten registratie (de “**BAR**”). De BAR wordt door de advocatuur met gegevens gevoed en is (gedeeltelijk) toegankelijk voor de rechtspraak en de Raden voor de rechtsbijstand. De BAR lijkt een efficiënte manier om de landelijke advocatenregistratie te realiseren. Voor de ontwikkeling van de BAR is een financiële bijdrage van u gewenst. Op korte termijn zullen de Raad, de Raden voor de rechtsbijstand en de Nederlandse Orde van Advocaten een onderbouwd verzoek bij u indienen.

Mocht oprichting van een BAR uitblijven omdat de nodige financiering uitblijft, dan zal de Raad zelf een landelijk advocatentableau moeten ontwikkelen. De verwachte kosten voor de ontwikkeling van een landelijk advocatentableau door de Raad zelf bedragen €500.000.

Griffierechteninning

Het huidige griffierechtenstelsel in civiele zaken is complex en leidt tot een grote belasting van de griffies. Bovendien ligt in het huidige griffierechtenstelsel het debiteurenrisico bij de gerechten en uiteindelijk bij de minister van Justitie. De Raad is momenteel betrokken bij een onderzoek naar de mogelijkheden van een andere vorm van griffierechteninning. De Raad verwacht dat een landelijk rekening-courant stelsel grote praktische problemen voor de griffies in het leven zal roepen. Daarom wordt nagegaan of griffierechten middels een eenmalige of doorlopende machtiging of op een andere wijze geïnd kunnen worden.

Omdat de afschaffing van het procuraat ertoe leidt dat een groter aantal advocaten zal procederen bij één gerecht, zal de problematiek rondom de griffierechteninning aanzienlijk toenemen met de afschaffing van het procuraat. De Raad zou graag zien dat het wettelijke griffierechtenstelsel wordt gewijzigd en de rechtspraak in gelegenheid wordt gesteld de griffierechteninning aan te passen voordat het procuraat wordt afgeschaft.

Indien deze voorwaarde niet vervuld wordt, dan voorziet de Raad een grote belasting van de griffies. De geschatte kosten daarvoor bedragen €150.000 per jaar. Voor een cijfermatige onderbouwing verwijs ik u naar het slot van dit advies.

Roljournaal

Het roljournaal is de rol die via internet toegankelijk is. Momenteel maken dertien rechtbanken gebruik van het roljournaal. De overige rechtbanken zullen in de loop van 2004 overgaan op het roljournaal. In de huidige opzet kunnen advocaten via een toegangscode de rol in alle arrondissementen raadplegen. Op instigatie van het College Bescherming Persoonsgegevens zullen daaraan beperkingen worden gesteld. Het roljournaal wordt momenteel zodanig aangepast dat advocaten: (i) de volledige rol van hun eigen arrondissement kunnen inzien; en (ii) de rol van andere arrondissementen alleen voor hun eigen zaken kunnen raadplegen. Het roljournaal is een extra dienstverlening aan de advocatuur die de gerechten bovendien een kostenbesparing oplevert.

datum 7 juni 2004
kenmerk UIT 3976 / ONTW RCH
pagina 3 van 5

Het gevolg van de afschaffing van het procuraat is dat advocaten bij alle gerechten in het land processtukken op de rol kunnen plaatsen. Voor een goed functioneren van het roljournaal en ter voorkoming van veel extra werk voor de griffies is het bij de afschaffing van het procuraat nodig dat het roljournaal door alle advocaten geraadpleegd kan worden. De toegankelijkheid van het roljournaal zou wettelijk verankerd moeten worden.

Elektronisch berichtenverkeer

De Raad onderzoekt momenteel de mogelijkheden om elektronisch berichtenverkeer tussen de advocatuur en de griffies mogelijk te maken. In dit systeem zouden op den duur processtukken nog slechts elektronisch ingediend kunnen worden. Elektronisch berichtenverkeer kan een grote winst voor procespartijen, de advocatuur en de rechtspraak opleveren. Het voorstel vergroot de toegankelijkheid van de gerechten en maakt een beter beheer van de processtukkenstroom mogelijk.

Elektronisch berichtenverkeer tussen de advocatuur en de griffies maakt de afschaffing van het procuraat aanzienlijk eenvoudiger. Anders dan bij een mondelinge of schriftelijke rol, maakt het bij het elektronisch berichtenverkeer niet uit waar de advocaat gevestigd is. De indiening van processtukken kan in beginsel vanuit het hele land en op alle momenten van de dag geschieden. Dit is een grote winst voor procespartijen en de gerechten. Om deze reden zou de Raad in de gelegenheid worden gesteld om vooruitlopend op de afschaffing van het procuraat het elektronisch berichtenverkeer met de advocatuur te realiseren. Daartoe zou onder meer het elektronisch berichtenverkeer in een wettelijke bepaling verankerd moeten worden om mogelijke conflicten over de status van het elektronisch berichtenverkeer te voorkomen. Elektronisch berichtenverkeer zal naar verwachting niet eerder dan 1 januari 2008 operationeel zijn. De Raad verzoekt u de afschaffing van het procuraat eerst te laten ingaan nadat het elektronisch berichtenverkeer operationeel is.

Mocht aan deze voorwaarde niet voldaan kunnen worden, dan zal de rechtspraak met een werklaststijging en extra kosten worden geconfronteerd. Met name gerechten met een schriftelijke rol zullen met extra kosten geconfronteerd worden. Deze gerechten zullen de procespartijen de rolberichten, de vonnissen en de beschikkingen per post moeten toesturen. Naar schatting van de Raad kunnen deze kosten oplopen tot €160.000 per jaar.

Financiële consequenties

Als de Raad in de gelegenheid wordt gesteld om bovengenoemde organisatorische verbeteringen conform door te voeren, dan lijkt het erop dat de afschaffing van het procuraat nochtans beperkte financiële consequenties voor de rechtspraak heeft. De kosten die in dat geval gemaakt moeten worden voor de aanpassing van de werkprocessen zal de Raad voor eigen rekening nemen. Omdat de kosten voor de rechtspraak afhankelijk zullen zijn van de concrete invulling van de afschaffing van het procuraat, blijft de Raad graag met u in gesprek over de financiële consequenties van de afschaffing van het procuraat.

Mocht u het procuraat afschaffen zonder of voordat de Raad zijn organisatorische wijzigingen heeft doorgevoerd, dan brengt dit de volgende financiële consequenties met zich mee:

datum 7 juni 2004
kenmerk UIT 3976 / ONTW RCH
pagina 4 van 5

Landelijk advocatentableau

Zelf heeft u reeds een systeem van een landelijke advocatenregistratie als voorwaarde gesteld voor de afschaffing van het procureaat. Deze voorwaarde zal dus vervuld worden voor de afschaffing van het procureaat (naar verwachting 2005). De kosten voor de ontwikkeling van het landelijke advocatenregistratie zullen naar verwachting van de Raad €500.000 bedragen. De volgende activiteiten moeten van dit bedrag gefinancierd worden: vooronderzoek en projectmanagement, bouw van het systeem, conversie en de ontwikkeling van een infrastructuur.

Griffierechtenstelsel

Bij een ongewijzigd griffierechtenstelsel zal de afschaffing van het procureaat de rechtspraak jaarlijks € 150.000 extra kosten. Deze kosten worden veroorzaakt doordat alle griffies van de civiele sectoren en de hoven aan advocaten van buiten het eigen arrondissement of ressort een rekening en zonodig een herinnering voor het verschuldigde griffiegeld moeten sturen. In totaal betreft het 95.000 zaken waar griffierecht verschuldigd is.¹ Naar schatting treedt in 30 % van de gevallen een advocaat van buiten het arrondissement op. De gemiddelde kosten voor het aanmaken en verzenden van een rekening voor het verschuldigde griffierecht bedragen €4. Naar schatting moet in 20 % van de gevallen een herinnering worden uitgestuurd. De gemiddelde kosten voor deze herinnering bedragen €6. De totale jaarlijkse kosten bij een ongewijzigd griffierechtenstelsel bedragen €150.000 ($95.000 * 0.3 * €4 + 95.000 * 0.3 * 0.2 * €6$).

Elektronisch berichtenverkeer

De ontwikkeling van ICT voorzieningen ten behoeve van de rechtspraak is een taak van de Raad en de kosten voor de invoering van elektronisch berichtenverkeer komen dan in beginsel ook voor zijn rekening. Bij een stelsel van elektronisch berichtenverkeer hoeven geen kosten gemaakt te worden in verband met de afschaffing van het procureaat. Mocht de Raad daarentegen niet in de gelegenheid worden gesteld om het elektronisch berichtenverkeer te realiseren voordat het procureaat wordt afgeschaft, dan zullen gerechten met een schriftelijke rol extra kosten moeten maken voor het opmaken en verzenden van stukken naar partijen. De gerechten met een schriftelijke rol verwerken jaarlijks 27.000 zaken.² Naar schatting is in 30% van deze zaken één of twee advocaten van buiten het arrondissement betrokken. Per zaak moet gemiddeld €20 aan extra porto- en personeelskosten gemaakt worden. In totaal gaat het hier om een bedrag van €160.000 ($27.000 * 0.3 * €20$).

Totale kosten

De kosten die de rechtspraak moet maken voor de afschaffing van het procureaat zijn afhankelijk van de maatregelen die de Raad heeft kunnen realiseren. De eenmalige en jaarlijkse kosten zijn hieronder weergegeven. De jaarlijkse kosten komen te vervallen zodra het stelsel van griffierechtenninging is aangepast en het elektronisch berichtenverkeer is ingevoerd.

---

¹ Gebaseerd op de jaarproductie 2003.

² Gebaseerd op de jaarproductie 2003.

datum 7 juni 2004
kenmerk UIT 3976 / ONTW RCH
pagina 5 van 5

Eenmalige kosten

Ontwikkeling landelijk advocatenregistratie €500.000³

Jaarlijkse kosten

Bij huidig griffierechtenstelsel €150.000

Zonder elektronisch berichtenverkeer €160.000

Conclusie

De afschaffing van het procuraat leidt tot organisatorische problemen en een kostenstijging bij de rechtspraak. Deze problematiek en kosten kunnen ondervangen worden als (i) een landelijke advocatenregistratie wordt opgericht, (ii) het griffierechtenstelsel wordt aangepast, (iii) het roljournaal wettelijk verankerd wordt en (iv) elektronisch berichtenverkeer gerealiseerd wordt. Om de rechtspraak in de gelegenheid te stellen zijn organisatie aan te passen, verzoekt de Raad u de afschaffing van het procuraat uit te stellen tot 1 januari 2008. Daarnaast verzoekt de Raad u aandacht te besteden aan de bijzondere positie van de gerechtshoven en de aansprakelijkheid van gerechten voor de afhandeling van de processtukken die met het wegvallen van het procuraat mogelijk bij de gerechten komt te liggen.

De Raad zou graag uw reactie op zijn advies op korte termijn vernemen in verband met de voorbereidingen die in het kader van het bovenstaande getroffen moeten worden. Daarnaast is de Raad uiteraard gaarne bereid tot nader overleg over de afschaffing van het procuraat.

Hoogachtend,

D.J. van Dijk
Lid Raad voor de rechtspraak

Cc.
DB Presidentenvergadering
LOVC
LOVC-Hoven
Nederlandse Orde van Advocaten
Voorlichting

---

³ Deze kosten worden alleen opgevoerd bij uitblijven van een BAR. Indien voor een BAR gekozen wordt dan zullen de kosten naar verwachting lager uitvallen.